

verlichting des
s Woord op de
rscheiden. Van
ding vindt, dat
aande, al vast
hten in schrift
niets. Veeleer
eologie een
dan eerst tot
eologie tot ge-
gekomen, om
trant mogelijk

een en ander
t citaat is toch
als waarschu-
een redacteur,
de uitverkore-
lle in onze be-
gelegde uitspra-
andaan? Zeker
s Heyns in het
ans hier door-
ich anders uit:

it over hetgeen
r in 't alge-
ich houdt aan
t wat de doop
egelen, hij dat
at voor en ver-
intie Gods den

en in de be-
leer des Doops,
reinheid, onze
t, zoo heet het,
ontvangen en
deren". Hier
de geloovigen
in 't algemeen.
Elk zal vol-
elke doopeling
den ontvangen
oornis zijn, etc.
at het ook in
s wij gedoopt
sefult en ver-
een eeuwig
is het bewijs,
moet gedacht
het hier niet
or hoofd geldt,
tuk niet die-
bedoeld wordt
leidend, vooral
d in het eerste
en. En dat in
geefelijke fout,
ste stuk, die
vezen, in het
dat men hier
st nemen, niet
r dat men hier
enken, en die
soort en niet
el der liefde".
dat zij in een
dat over zoo-
te Dordt 1618
Wederdoopers
voorzichtigheid
leerd had, een-

beteekenis die
vangen en ge-
eteekenis heeft
or hoofd, waar
in den Naam
God de Vader,
erbond der

Geref. Kerken
at „alleen met
nize kinderen”.
n opgericht is
er aanhangsel.
ad. Zij hebben

— — —
e ouders deze
ordering Gods
verzegelen en
r in de hebben
er zoo kunnen
n bondelingen
ogelijk was te
waren, en dus
kon verzegeld

— — —
emen God de
uitverkorenen
estminstersche
psformulier in
ons. Formulier
doops duidelijk
en H. Geest
en onze kin-
laar niet voor
aar als partij
erhalve geheel
moelijk gaan
te aanvaarden
in er geweest,
a Catechismus
vond hebben.

in vraag 74
t de jonge

kinderen alzoowel als de volwassenen in Gods verbond en in Zijne Gemeente begrepen zijn. Vlakuit worden dus hier de kinderen der geloovigen als bondelingen gequalificeerd, als in Gods verbond begrepen, en dat alzoowel als de volwassenen. En kennelijk is dit altijd opgevat als iets, dat hoofd voor hoofd geldt, want hoofd voor hoofd worden ze gedoopt.

Dit „alzoowel als de volwassenen” wortelt natuurlijk in de verbondsformule, Gen. 17:7: Ik zal Mijn verbond oprichten tusschen Mij en U en Uw zaad na u. Abraham en zijn zaad worden naast elkaar genoemd; de verbondoprichting heeft plaats met het zaad alzoowel als met Abraham; de geloovigen en hun kinderen, de volwassene geloovige en de kleine kinderen der geloovigen worden op één lijn gesteld; de laatste zijn dus in waarheid alzoowel in Gods verbond begrepen als de eersten.

Met „volwassenen” worden dus blijkbaar bedoeld volwassene geloovigen. Dit volgt ook, gelijk wij vroeger reeds betoogd hebben (Jaarg. III, 390) daaruit, dat hier uit het recht der volwassenen op den doop besloten wordt tot het recht der kinderen op den doop. Maar zullen volwassenen recht op den doop hebben, dan moeten het volwassene geloovigen zijn. Het antwoord dan ook verder: „en dat hun door Christus” bloed de verlossing van de zonden, en de H. Geest, die het geloof werkt, niet minder dan den volwassenen toegezegd wordt aan diezelfde kinderen van welke eerst beleden werd, dat zij zoowel als de volwassenen in het verbond Gods en in Zijne Gemeente begrepen zijn, en dus hoofd voor hoofd deelgenootschap toegekend aan de heilgoederen des verbonds en alweer „niet minder dan de volwassenen” (geloovige). En zoo staat de Catechismus beslist zoowel tegenover de beschouwing van een verbond alleen met de uitverkorenen, als tegenover de onderscheiding in een uit- en inwendig verbond, en alle onderscheiding van dezelfde strekking. Tegenover de beschouwing van een verbond alleen met de uitverkorenen, omdat van de jonge kinderen in 't algemeen gesproken wordt, hen allen een en hetzelfde toegekend wordt, en er geen schijn of schaduw te bespeuren valt, als zou de bedoeling zijn, dat wat gezegd wordt, slechts voor een deel der kinderen werkelijk waarheid zou zijn. Er is een goede dosis inlegkunde noodig om deze belijdenis naar die beschouwing om te buigen. En tegenover de onderscheiding in een in- en uitwendig verbond, omdat hier aan alle jonge kinderen der geloovigen zulk een inzijn in het verbond wordt toegekend, als gelijk staat met dat van volwassen geloovigen, en als in zich opsluit deel hebben aan de heilgoederen, aan het Wezen des verbonds evenzoo niet minder dan volwassene geloovigen. Dit is dus heel iets anders dan wat men bij die onderscheiding noemt het inzijn in het uitwendig verbond. De Catechismus heeft blijkbaar voor zulk een uitwendig verbond geheel geen plaats; hij zou er geen raad mee weten.

De taal van de NEDERLANDSCHE GELOOFSBELIDENIS is desgelijks. In art. 34 belijden wij: dat men de kinderen der geloovigen behoort te doopen, en met het merkteken des verbonds te verzegelen, gelijk de kinderen Israëls besneden werden, op dezelfde beloften, die aan onze kinderen gedaan zijn. — Hier wordt alweer van al de kinderen der geloovigen een en hetzelfde verklaard, n.l. dat zij in het verbond zijn en dus met het teken des verbonds behooren geteekend te wezen. Ook hier ontbreekt elke aanduiding, dat dit inzijn in het verbond als zodanig voor den een heel iets anders beteekent dan voor den ander, of dat wat gezegd wordt, voor een deel der kinderen wel waar is en voor een deel niet. En werd dit bedoeld, dan moest het ook uitgedrukt worden, althans in een stuk, dat de bestemming heeft een welomschreven belijdenis te zijn.

Onze Ned. Belijdenis kent geen verbond der genade alleen met de uitverkorenen, maar een verbond der genade met de geloovigen en hun zaad, en dat zaad hoofd voor hoofd.

Van bijzondere betekenis is nog dat beroep der Belijdenis op de besnijdenis des O. Test. Reeds vroeger hebben wij gezien, hoe door de betekenis, die de Heere zelf in Gen. 17 aan de besnijdenis gaf, elk Israëliet, die het teken ontving volgens Gods eigen ordinantie, daarmee recht ontving, om zich als bondeling te beschouwen, of God van misleiding te beschuldigen. Uit Gen. 17 is het daarom zoo duidelijk als de dag, dat de opneming in het verbond heel Abraham's zaad gold hoofd voor hoofd. En nu zegt dit beroep van onze Belijdenis op de bedeeling des O. Test. ons, dat wij als Geref. Kerken niet gelooven, dat dit met het N. Test. anders geworden is, dat het met het N. Test. meer geestelijk geworden is, en dus nu slechts voor de uitverkorenen zou gelden, wat toen voor Abraham's zaad hoofd voor hoofd gold; maar dat wij gelooven, dat dit nog geheel hetzelfde is, dat dezelfde regel, die toen van kracht was voor de besnijdenis, nu van kracht is voor den doop, omdat even beslist als toen geheel Abraham's zaad in het verbond was en dus heel dat zaad besneden moest worden, zoo ook nu heel het zaad der geloovigen in het verbond is en dus gedoopt moet worden.

De DORDTSCHER CANONES zijn opgesteld met het oog op vijf hoofdpunten, waarover het geschil liep met de Remonstranten. Over de verbondstheorie hebben die Canones dus hoegenaamd niets. Toch komt er een enkele uitdrukking in voor, die duidelijk genoeg te kennen geeft, hoe men te Dordt over het verbond dacht. Wij bedoelen het geloof aan de zaligheid van vroegstervende verbondskinderen, zooals dit in Hoofdstuk I, 17 als volgt wordt beleden: Nademaal wij over den wil Gods uit Zijn Woord hebben te oordeelen, hetwelk getuigt, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn, wel niet van nature, maar door de weldaad des genadigen verbonds, in hetwelk zij met hunne ouders begrepen worden, zoo moeten godzalige ouders aangaande de verkiezing en zaligheid hunner kinderen, die God in hun-

ne kindsheid uit dit leven wegneemt, niet twifelen.

Weer algemeen: de kinderen der geloovigen, en dat in een belijdenis waarmee de Kerk voor het oog dergenen, die buiten haar stonden, de algemeenheid van het Remonstrantisme van zich wilde afschudden.

En aan die kinderen der geloovigen in 't algemeen wordt zulk een inzijn in het verbond toegekend, dat als zij vroeg sterven, voor godzalige ouders een vaste grond zal zijn om aan hunne verkiezing en zaligheid niet te twifelen. Heel iets anders dan een inzijn in een uitwendig verbond.

Een inzijn in het verbond, dat twijfel aan hun verkiezing en zaligheid als zij vroeg sterven, beslist verbiedt, „niet moeten twifelen”. En twijfel aan hun verkiezing en zaligheid kan slechts dan met recht verboden zijn, als er grond is om dat van alle vroeg stervende kinderen der geloovigen hoofd voor hoofd te gelooven. Want indien die grond van de honderd kinderen slechts één niet zou betreffen, zou er voor elk ouder reden tot twijfel zijn of niet misschien zijn kind dat ééne ware. Zulk een twijfel kan dan niet met recht verboden worden. Bewijs genoeg, dat hier de bedoeling onmogelijk kan wezen: „men mag het hopen”, „men moet het er voor houden”, „naar het oordeel der liefde”, „er zijn er onder” etc. Bewijs genoeg, dat in dit protest tegen Remonstrantisme algemeenheid deze algemeenheid wel degelijk bedoeld is, dat bedoeld is, wat er staat.

Het inzijn van de kinderen der geloovigen in het verbond hoofd voor hoofd, is zulk een inzijn, dat wanneer zij vroeg sterven, hun verkiezing en zaligheid voor godzalige ouders onwrikbaar behoort vast te staan. Waar blijft dan voor de rechtbank onzer Belijdenisschriften de leer van een genadeverbond, opgericht alleen met de uitverkorenen?

Het is deze beschouwing, die met betrekking tot dit stuk altijd zal spreken van: er zijn er onder, men mag het hopen etc.

Waar komt dit vandaan?

Hier vandaan, dat die beschouwing alle objectiviteit mist. Slechts de uitverkorenen zijn in het genadeverbond, en wij weten van de uitverkiezing niets, althans niet van ander uitverkiezing. Wij weten dan niet wie in het verbond zijn, voor wie de doop waarlijk een zegel was, en wie, als ze vroeg sterven, naar den hemel gaan. En al wat men vaststellen kan is dit: er zullen natuurlijk onder die kleine zoowel uitverkorenen zijn als onder hen, die opgroeien, dus er zijn er gewis onder, die zalig worden.

Maar noemen wij de geloovigen en hun zaad en dat zaad hoofd voor hoofd als degenen met wie God Zijn genadeverbond opgericht heeft, dan hebben wij objectiviteit. Dan weten wij wie in het verbond zijn, wie in den doop een zegel ontvingen, en wie, als zij vroeg sterven, naar den hemel gaan. Want zij allen staan gelijkelijk in dat verbond met God, zij hebben het niet verbroken, zij konden dat niet doen en de Heere is de Getrouwe. Nee, de Heere ze, in dat verbond staande, weg, dan kunnen ze niet verloren gaan. Zoo volgt, dat de Heere geen andere verbondskinderen vroeg uit dit leven wegneemt dan uitverkorenen, en die voor hun dood met zaligmakende genade zijn verrijkt geworden. Dus moeten godzalige ouders aan die kinderen verkiezing en zaligheid niet twifelen, want daaraan te twifelen is twifelen aan Gods verbond, dat op Christus bevestigd is, dat Hem tot Borg heeft, en dus beslist ongelooft.

Nu kan men, in de lijn-Douma voortredeneerende, ongetwijfeld zijn bezwaren tegen de taal der formulieren inhengen bij wijze van gravamen, en dan pogen, zich te beroepen op de Schrift. Voorzover in het voetspoor van dr Thijs en prof. Aalders de exegese van Jer. 31 daartoe dringen mocht, zij evenwel herinnerd, dat ik deze verwerp, en, in overeenstemming met wat prof. Ridderbos daarover opmerkte, met genoegen constateer, dat Heyns het volgende dienaangaande opmerkte:

„Hoe men uit dezen tekst een bewijs construeert voor de stelling, dat alleen uitverkorenen in het Verbond kunnen zijn, is ons niet precies bekend. Wellicht geschiedt het op deze wijze: In dezen tekst wordt den bondelingen onder het N. Test. zaligmakende genade toegezegd, en zoo spreekt het van zelf, dat alleen uitverkorenen tot het Verbond kunnen behooren. Maar als deze tekst zou inhouden een belofte van zaligmakende genade aan de bondelingen des N. Test. en deswege alleen uitverkorenen als bondelingen kunnen aangemerkt worden, wat beteekent deze belofte dan? Zij komt dan hierop neer, dat onder het N. Test. den uitverkorenen zaligmakende genade zal gegeven worden. Is daar iets bijzonders in; eenige uitmendheid van het N. Test. boven het Oude? Ontvingen onder het O. Test. niet alle uitverkorenen zaligmakende genade?

De bedoeling dezer belofte is onzes inziens deze: Zij is een aankondiging van de bedeeling des Geestes des N. Test., een bedeeling, die met haar rijkdom van genadewerking als een nieuw Verbond zou staan tegenover de wettische bedeeling des O. Test. En zoo is immers die belofte heerlijk en zichtbaar vervuld? Is de Kerk niet uitgebroken ter rechter- en ter linkerhand, zooals hij Jes. 54 voorzeggd werd, en dat juist door dien rijkdom van genadewerking des H. Geestes, zooveel milder dan onder het O. Test., toen blijkens de geschiedenis de bondelingen in den regel bondbrekers werden? De geschiedenis der Kerk des N. Test. is niet onbezoeeld, niet van verval en afdwaling vrij, maar indien zij, niettegenstaande zij al die onmiddellijke openbaringen, die bijzondere tussenkomst en wonderen heeft moeten missen, toch zooveel schooner is dan die des O. Test., ligt de oorzaak daarvan gewis in de vervulling dezer belofte, die met name naar den Pinksterdag wijst. Maar dan is er in dezen tekst niets, dat pleit voor een Genadeverbond alleen met de uitverkorenen”. („Geref. Am.”, IV, nr 5, bl. 216/7.)

Een eventueel gravamen van broeders, die ds Douma's wensch mochten onderschrijven, tegen de taal der formulieren, zal dus niet zoo gemakkelijk op Jer. 31 zich kunnen beroepen. Temeer niet, omdat, gelijk de hier- (Zie vervolg op blz. 364.)

Al gaande en weenende....

Van den zaaijer zegt Psalm 126 dat hij gaat, al gaande en weenende.... De landman is over het algemeen iemand van een zeer gereserveerde en beheerschte levenshouding, ja, van een gesloten karakter. De schaarsche tranen, die dit stoer geslacht vergiet, worden in de eenzaamheid geschied, niet op den akker. Er moet dus wel een zeer bijzondere oorzaak voor bestaan, als de landman zich door zijn aangeboren en aangekweekte levenshouding ziet verlaten en zijn zelfbeheersching hem in den steek laat. Die bijzondere reden is dan ook aanwezig in de omstandigheden waarvan Psalm 126 spreekt. Ten zuiden van Juda namelijk bevond zich een onaangename landstreek, door Jesaja beschreven in deze woorden: Land des angstes en der benauwdheid! Ach, het arme boertje dat hier zijn landouwen vond! De zon stond er des zomers als een gloeiende krater aan den hemel en des nachts spoorde de aangrenzende woestijn haar zand over het gewas, dat tevergeefs naar regen dorstte. Wat elders in het land frissche beken waren, deden zich hier als holle wegen voor, waarin het schonkige vee distels vrat tot stilling van zijn knagenden honger. Zie den landman uitgaan, een huid van leer over de magere leden, kommer gegroefd in het sombere gelaat. Als hij de dorre akkers ziet, zijn vee de beenderen door de huid ziel steken als de gonzen de kinderen van de hitte in horden komen aanvliegen, dan schiet hem het gemoed vol en worden hem de oogen heet. Hem komen die andere deelen van zijn vaderland voor den geest, waarvan gelden mag: de velden zijn bekleed met kudde, de dalen zijn bedekt met koren! Met de dochters van Zelefad klaagt hij: Gij hebt mij dor land gegeven! Maar al is zijn arbeidsvreugde weinig, toch ZAAIT hij. Al gaat hij, al gaande en weenende, toch ZAAIT hij!

Maar nu moet gij dienzelfden landman zien in een ander seizoen! Als de spade regens komen, herleeft ook het Zuiderland. Alles wordt met een frisch groen overtoogen, de uitgedroogde wadi's zijn ruischende beken geworden en de bloei slaat uit de akkers. Het wordt oogsttijd ook in het Zuiderland. Er is een tijd om te weenen, er is een tijd om te lachen! Heeft de arme boer onder het zaaien aan zijn gevoel toegegeven, nu kan hij ook zijn blijdschap niet bedwingen. Oogsten was in het Oosten steeds een feest, maar hier is het een oogsten in extase! De landman kan zelfs niet wachten tot de vruchten van den akker zijn ingezameld, de beker met den landwijn rondgaat, de kleurige lampions worden ontsloken en de maagden met de tamboerijnen rinkelen. Neen, terwijl hij krom loopt onder de schoven — want hij is arm en heeft geen gespan! — terwijl hij het graan op rug en schouders heeft opgetast, heft hij reeds den lofzang aan. Een gebogen rug is een moeilijke houding om te zingen, zelfs het neuriën valt dan zwaar. Doch de groote vreugde laat zich niet bedwingen, hij zal met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven.

Wat vinden wij hier een treffend beeld van veel arbeid in het koninkrijk Gods. Daar zijn gemeenten met een bloeiend kerkelijk leven, daar zijn ook kerken met uitgedroogde wadi's, waar de diennaren gaan, al gaande en weenende. De arbeid in de evangelisatie is meestal ook een zaaien in het Zuiderland. Als één van mijn lieve broeders, die het zaad des evangelies heeft te zaaien op een koud en geesteloos Noord-Hollandsch dorp, denkt aan zijn collega in een gezonde kerkelijke gemeente, dan zal hem ook soms het gemoed volschieten, hij gaat, al gaande en weenende. Wie zijn arbeid ontving in de wadi's van de groote stad, wie daar zijn zondagsschool ziet kwijnen als een akker in zomerdroogte, zijn bijbellezing ziet verlopen, zijn wijnstok harde kniekers ziet dragen in stede van sappige druiven, hij gaat, al gaande en weenende. Maar toch, hij ZAAIT! Het schijnt dat de akker en de wijnstok liegen, maar de landman, in het besef van zijn roeping, ligt niet Tegen hoop op hoop werpt hij het zaad in de voren. Wij zeggen soms vroom, dat wij de uitkomst moeten geven in Gods Hand. Dat is waar. Doch wij geven die uitkomst in Gods hand.... met betraande oogen. Evenmin kunnen wij het Zuiderland met een hoeraatje bezaaien. Daar zijn soms zaaiers, die geen regen meenen van noode te hebben, maar zij zullen bedrogen uitkomen. Niet alzoo de boer, die ging al gaande en weenende. Hij zal met gejuich wederkomen, dragende zijn schoven.... Wij zouden zeggen: dat is niet waar, de levensgang van den zaaijer verloopt heel anders. Als hij trouwelijk gearbeid heeft, dan hangen — na eer en staat — de bedi- lers over het hek en zij zeggen tegen elkander: moest die man niet noodig uitscheiden! Daar moest een jonge, frissche kerel komen om zijn werk over te nemen. Want in de beschouwing der men-